

Asia: VN/14777/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle sairauspäivärahan muutoksia ja sosiaaliturvarahastojen säästöjen kanavoitinta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Lausuttavaa sosiaaliturvarahastoihin kohdistuvien säästöjen kanavoinnista?

Elinkeinoelämän keskusliitto EK katsoo, että kanavoitinta ei tule toteuttaa ja lakiluonnoksista tulee näin ollen poistaa sitä koskevat kohdat.

Työperusteisen sosiaaliturvan vakuutusmaksut on tarkoitettu ansiosidonnaisten etuuksien rahoittamiseen. Tätä vakuutusperiaatetta ei pidä rikkoa, eikä sosiaalivakuutusmaksuja käyttää muun julkisen talouden vahvistamiseen. Lakiluonnos tarkoittaa käytännössä sitä, että vakuutusmaksuilla rahoitettaisiin muita kuin ansiotarkoituksessa tehtyyn työhön liittyviä kustannuksia. Vakuutusmaksujen alennusvara "sosialisoitaisiin" palkansaajilta ja työnantajien valtiontalouden hyödyksi. Tämä vastoin viimeisen parin vuosikymmenen aikana tehtyjä uudistuksia, joiden tarkoituksena on ollut vakuutusperiaatteen vahvistamisen ohella huolehtia työn verotuksen kohtuullisuudesta.

EK katsoo, että kysymys hallitusohjelman mukaisten säästöpäätösten vaikutuksesta julkisen talouden kokonaisuuteen tulee ratkaista seuraavalla tavalla:

Työttömyysvakuutusmaksuja alennetaan nykyäänöin hallitusohjelman toteuttamisen seurauksena 942 miljoonaan euroa vuodessa. Tämä summa on lakiluonnoksessa todetun työryhmän arvio hallitusohjelman toteuttamisen aiheuttamasta työttömyysvakuutusmaksujen alennusvarasta (katso työryhmän raportti kappale 4.1 sivu 42). Nykyisillä säännöillä alennus jakautuu puoliksi palkansaajan ja työnantajan vakuutusmaksuihin.

Ottaen huomioon työttömyysvakuutusmaksujen verovähennysoikeus, työn verotuksen keventymisen työllisyyttä vahvistava vaikutus ja julkisen sektorin työnantajien velvollisuus maksaa

työnantajan työttömyysvakuutusmaksua, julkinen talous vahvistuu ilman erityisiä kanavointitoimia 536 miljoonalla eurolla vuodessa. Työryhmän laskelmien mukaan 37 prosenttia työttömyysvakuutusmaksujen alennuksesta vahvistaa julkista taloutta välittömästi ja välillinen vaikutus on 20 prosenttia maksualennuksesta (katso työryhmän raportti luku 5, sivut 46-49).

Työttömyysvakuutusmaksua alennettiin vuodelle 2024 hallitusohjelman toteuttamisen seurauksena 0,2 prosenttiyksikköä. Vuodelle 2024 ansiotuloverotuksen indeksitarkistusten mitoitusta muutettiin siten, että työttömyysvakuutusmaksun alennusta vastaava osuus noin 146 miljoonaa euroa kanavointiin valtiontaloutta vahvistamaan. Kun huomioon otetaan myös työttömyysvakuutusmaksun verovähennysoikeus, valtiontalous vahvistui yhteensä 200 miljoonalla eurolla.

Hallitusohjelman taulukoista on laskettavissa, että hallituksen tavoitteena on julkisen talouden vahvistaminen työttömyysturva- ja aikuiskoulutusetuusmuutoksilla 734 miljoonalla eurolla. Sama 734 miljoonan euron summa on kirjattu hallituksen budjettiriihen pöytäkirjamerkintöihin.

Edellä todettu huomioiden tämä tavoite toteutuu ilman lisätoimiakin. Julkisen talouden vahvistumisen kannalta olennaista on lopputulos. Vaikutusarvioinnissa on otettava huomioon työttömyysvakuutusmaksujen alennuksen välilliset vaikutukset kuten työryhmän raportin kappaleessa 5.1.4 (sivut 50-51) todetaan. Hallitusohjelmassakin yhteensä runsaan 6 miljardin euron tasapainotustavoite sisältää välittömät (suorat) vaikutukset sekä välilliset (rakenteellisten toimien) vaikutuksen julkisen talouden vahvistumiseen.

Jos hallitus katsoo, että lisätoimia tarvitaan, julkisen talouden suora sopeutus tulee tehdä sosiaalivakuutuksen sijaan menoja leikkaamalla, tuloja kasvattamalla tai niiden yhdistelmällä.

Työn verotusta ei kiristettäisi työttömyysvakuutusmaksuja nostamalla tai pitämällä niitä korkeampina kuin mitä työttömyysetuusien rahoittaminen edellyttäisi. Työllistymisen veroaste ja efektiivinen marginaalinen veroaste laskisivat.

Lausuttavaa sairauspäivärahan laskentakaavan muuttamisesta?

Hallitus tavoittelee laskentakaavan muuttamisella valtiontalouden vahvistamista. EK pitää tavoitetta oikeana. EK sitä vastoin kritisoi hallituksen valitsemää ja lakiluonnoksen kirjoitettua toimenpidettä siltä osin, että etuusmenojen supistumisesta seuraava vakuutusmaksujen alennusvara "sosiaalisoitaisiin" valtiontalouden hyödyksi (ks. vastaus edellisen kohtaan).

Lausuttavaa taloudellisista vaikutuksista?

-

Lausuttavaa työllisyysvaikutuksista?

-

Lausuttavaa vaikutuksista kotitalouksiin?

-

Lausuttavaa vaikutuksista yrityksiin ja muihin työnantajiin?

-

Lausuttavaa vaikutuksista viranomaisiin?

-

Lausuttavaa muista yhteiskunnallisista vaikutuksista?

-

Lausuttavaa voimaantulosta ja siirtymäsäännöksestä?

EK siis vastustaa sosiaaliturvarahastoihin kohdistuvien säästöjen kanavoimista valtiontaloutta vahvistamaan. Mikäli tästä huolimatta kanavointi toteutetaan, sen voimaantulo tulee säätää siten, että rahoitusvastuumuutokset vastaavat säästöpäätösten vaikutuksia. Kuten luonnoksessa todetaan, säästöpäätökset tulevat asteittain voimaan vuosina 2024–2027 siten, että vuonna 2024 arvioidaan toteutuvan noin 140 miljoonaa euroa, vuonna 2025 noin 900 miljoonaa euroa ja vuodesta 2026 lukien noin 1 130 miljoonaa euroa. Rahoitusmuutokset on kuitenkin luonnosteltu tulemaan voimaan täysimääräisesti jo vuoden 2025 alusta ilman asteittaisuutta. Lakiluonnoksen perustelu rahoituksen "läpinäkyvyyden ja selkeydestä" on perusteeton ja harhaanjohtava. Rahoitusvastuumuutosten voimaantulosäännös tulee siis kirjoittaa uudesta siten, ettei kanavointia toteuteta suurempana kuin mitä sosiaaliturvarahastojen menot supistuvat.

Muuta lausuttavaa esityksestä?

-

Rantahalvari Vesa
Elinkeinoelämän keskusliitto EK